

Heide vertelt

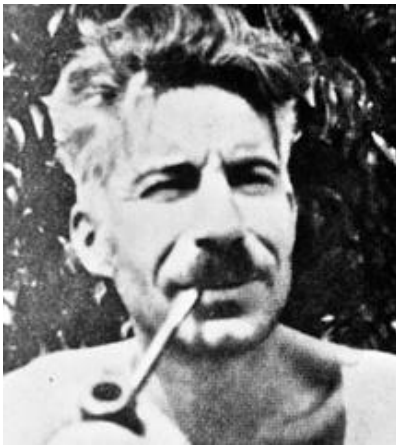

227

19 mei 2024

In 1968 was er de “week van de heide”.

Eind de jaren zestig van de vorige eeuw werd wel eens feest gevierd met als thema “De Kalmthoutse Heide”. Zo herinner in mij nog levendig de verkiezing van de “heideprinces”, ik herinner mij ook dat Juliette Van Herck voor deze taak werd aangeduid. Allemaal lang geleden maar het kende wel wat belangstelling. We vonden zopas een programma terug uit 1968, toen werd de week van de heide ingericht met heel wat activiteiten op de agenda, lees maar even mee:

Vrijdag 23 augustus:

20u: vernissage in Trefpunt van tentoonstelling Henri Van Straten

Zaterdag 24 augustus:

11u: opening in het Arboretum. Doorlopende tentoonstellingen in de gemeenteschool Driehoekstraat

14u: voetboog- en handboogschieting door de Kalmthoutse gilden

19u30: Volksfeest in het centrum

Zondag 25 augustus:

11u: inhuldiging van de nieuwe brandweerkazerne

19u30: brandweerbald

Maandag 26 augustus:

Dag van de landbouw

Dinsdag 27 augustus:

10u: fietszoektocht voor de jeugd, vertrek Driehoekstraat (VTB en Jeugdraad)

Woensdag 28 augustus:

16u: dag van de bejaarden (middenstandsafdeling)

20u: bekendmaking van de uitslag van de diawedstrijd

Donderdag 29 augustus

20u: kunstavond in de parochiezaal te Heide, pianoconcert (Gaston Wauters), voordacht (Stan Milbou)
inrichting van de kunstkring Heide

Vrijdag 30 augustus:

Dia-avonden in de verschillende wijken

Café-restaurant Cambuus, Heide door A. Bolsens en A. Roeken

Café De Ster, Nieuwmoer door Frans Boeckx

Gildenhuis Kalmthoutse Hoek door Karel Janssens

Gildenhuis Achterbroek door fotokring Studium van Deurne

Zaterdag 31 augustus:

20u30: sluiting van de week met fanfaretaptoe en fakkeltocht

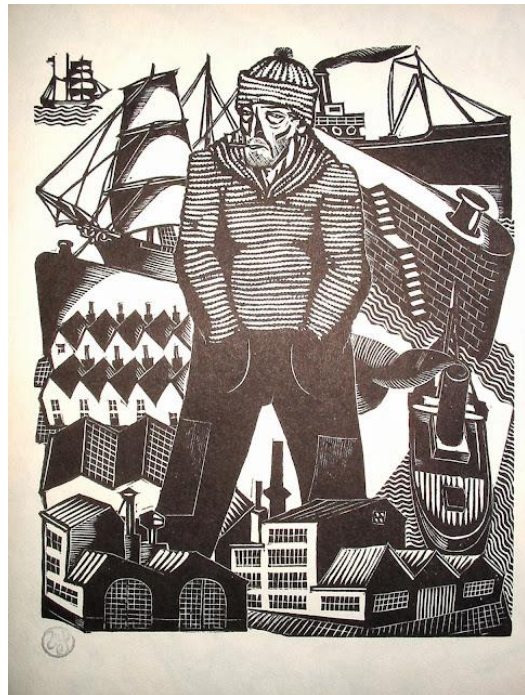
Daarnaast werden er een hele week geleide wandeltochten ingericht! In die periode was de heide op zijn mooist en zal dit ook wel de nodige belangstelling mee gebracht hebben. De organisatie en coördinatie gebeurde door het gemeentebestuur. Over de tentoonstelling die plaats had in het Trefpunt rond Henri Van Straten willen wel wat meer info geven, wie was deze kunstenaar in ons dorp?

Wie was Henri Van Straten.

We lezen dat er in Trefpunt in het kader van de “week van de Heide” een tentoonstelling plaats vond rond Henri Van Straten. Wat weten we hierover nog buiten het feit dat er in Heide een straat is die de Henri Van

Stratenlaan noemt?

Henri Van Straten werd geboren in Antwerpen op 5 oktober 1892. Samen met Frans Masereel, Joris Minne, Jozef en Jan-Frans Cantré was hij één van de vijf bekende beoefenaars van de houtsnijkunst. Henri volgde een opleiding in het Nationaal hoger instituut voor schone kunsten in Antwerpen en later genoot hij van kunstonderwijs aan de Rijksacademie in Amsterdam. Maar Van Straten was een veelzijdig kunstenaar. Naast zijn vele werken als "houtsnijder" beoefende hij ook schilderkunst en lithografie. In 1933 kwam Henri Van Straten in Heide wonen. Op 4 september 1944 was Henri te voet op weg van Antwerpen naar Heide maar hij is later nooit meer teruggezien. Er wordt aangenomen dat hij slachtoffer was geworden van een bombardement in Merksem. Over zijn dood is altijd een waas van onwetendheid blijven hangen. Vast staat dat Henri het laatst levendig werd opgemerkt op 4 september 1944 tijdens de Bevrijdingsdag van de Stad Antwerpen nabij de stadspoort. Van Henri Van Straten werden meer dan 1200 werken geïnventariseerd, onder andere 117 houtsneden, 251 litho's, 452 tekeningen, 63 boekillustraties en 67 schilderijen. Ook cabaret en spektakel inspireerden Van Straten en dat werd verzekerd door zijn houtsneden en schilderijen uit de periode van 1924 tot 1929. Toen hij in 1933 naar Heide, Geusenbacklaan, verhuisde noemde hij zijn bescheiden

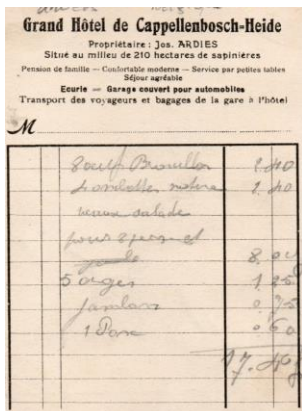
bungalow met atelierruimte "de Geusenback". Deze naamkeuze was voor hem ook symbolisch met zijn geloofskeuze. In zijn werken (wapenschild) verwerkte hij meermaals de lijfspreuk: "jusqu'à porter la besace". Later in zijn biografie beschreef men deze verwijzing als een definitieve keuze tussen de stad en het platteland wat voor hem een nieuwe wereld opende. In de Geusenbacklaan leefde de veertiger met zijn gezin natuurverbonden. Heide zal Van Straten niet helemaal onbekend zijn geweest. Henri was de zoon van Antonius Van Straten en Joanna Goorden, moeder was afkomstig uit de streek van Kalmthout en later uitgeweken naar Antwerpen. Hij had in Heide ook wel wat contacten met andere uitgeweken Antwerpenaren die er, voor die tijd, ook een onconventioneel leven leidde. Geert Pijnenburg, die toen het melkhuisje bewoonde, was één van de burens. Na een periode verbonden te zijn geweest aan het museum Plantin-Moretus wordt Van Straten op 1 mei 1940 medewerker van de Nationale dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid in Antwerpen, dit onder de Duitse bezetter. Hij verrichtte er kantoorwerk en bouwde in die tijd een goede relatie

op met zanger John Lundström. In die periode wende hij ook zijn kunnen aan in dienst van het werk, namelijk in de vorm van propagandamateriaal. Het stoffelijk overschot van Henri Van Straten werd nooit gevonden. Op 10 maart 1952 wordt hij op basis van een speciale wetgeving overleden verklaard.

(eigen bijdrage met foto's van twee houtsnijwerken van Henri Van Straten)

Oeufs Bruxelles waren oeufs brouillés!

Lezer Philippe Meurisse had een opmerking over de tekst die we vorige week publiceerden over de nota van het "Grand Hotel de Capellenbosch". Onze medewerker Paul Witters vertaalde de nota als "8 oeufs Bruxelles" maar volgens Philippe gaat het hier over "8 oeufs brouillés", of zoals wij dat kennen een roerei!

Een roerei is een gerecht dat wordt gemaakt door eierstruif te bakken in een koekenpan en tijdens dit bakken door elkaar te husselen. Hierdoor stolt het ei niet als een egaal geheel, maar in stukjes. Voor het bakken worden rauwe eieren tot eierstruif geklutst door het eiwit en eigeel met elkaar te vermengen.

We hebben ook gezocht naar “oeufs Bruxelles”, maar dat hebben we inderdaad niet gevonden!

Ontdek met Gilbert Uitdenhouwen de koninginnenpages!

Nog tot en met zondag 26 mei laat Gilbert Uitdenhouwen elke dan om 14u de koninginnenpages los die die dag geboren werden. Gilbert heeft in het Arboretum

in Kalmthout een vlinderpoppenkast staan waarin de vlinders geboren worden. Gilbert is niet aan zijn proefstuk toe, al enkele jaren geeft hij de natuur hiermee een duwtje. De koninginnenpage is een dagvlinder die in onze streken eerder zeldzaam is geworden. In de maand augustus (verleden jaar dus) start Gilbert thuis met de rupsen te laten opkweken tot pop. Hij gaf ze voedsel tot ze zich als pop vasthechtte op stokjes in hoekjes. Bij hem thuis kregen ze op een droge plek onderdak, tot hij ze naar het Arboretum kon verhuizen. Ondertussen staat de vlinderkast sedert 27 april te pronken in

het Arboretum en ontwikkelen er zich dagelijks vlinders. De vlinderpoppenkast is een creatie van de Kalmthoutse kunstenaar en natuurliefhebber zelf, Gilbert zet zich al meer dan 20 jaar passioneel in om de koninginnenpage te helpen overleven. Tot 26 mei zullen er “geboortes” zijn, in het totaal zullen er een 60-tal vlinders kunnen uitvliegen. Zoals een kuikentje uit een ei kruipt, zo kruipt een vlinder uit het omhulsel waarin hij overwinterde. Op een hoog en droog plekje in de zon vouwt hij zijn vleugels open en wacht hij tot

ze helemaal stevig en opgedroogd zijn. Pas dan is de vlinder klaar om de wijde wereld in te vliegen. De meeste ‘geboortes’ gebeuren wanneer het overdag voldoende warm is, daarvoor is minimaal zo’n 15 graden Celsius nodig. In het Arboretum kan je dat elke dag komen bekijken, zo kun je het van dichtbij meemaken. Telkens om 14u worden de pasgeboren vlinders vrijgelaten in de natuur. Hun eerste stop is de vlindertuin van Arboretum Kalmthout, waar nectarrijke lentebloeiers zoals paardenbloemen nu open staan, ideaal voedsel. Zeker voor kinderen is dat een ongelooflijk gebeurtenis. Maar waarom is deze hulp noodzakelijk? We vroegen het Gilbert zelf: “Elk

jaar zijn er duizenden rupsen van de koninginnenpagevlinder het slachtoffer van chemische bestrijdingsmiddelen, waardoor je ze nog maar zelden tegenkomt. De rups eet vooral het loof van venkel, dille, wortel, pastinaak, engelwortel, wijnruit en andere schermbloemigen. Maar niet iedereen heeft graag een knagende rups aan zijn of haar tuinplanten, en kan in dat geval mij contacteren”.

Wie verder contact wil zoeken met Gilbert Uitdenhouwen: Kijkuitstraat 115, 2920 Kalmthout, tel: 03 666 77 39, GSM: 0032 496 33 26 59

Joden in Heide (aflevering II)

Synagoge

8.9.2002 Synagoge Heide, Foto: L.Gorissen

De Joodse gemeenschap hield gebedsdiensten in de woning van Shaul Wachstock, die natuurlijk snel te klein werd. Landbouwer Mendel Kornreich kocht op 12.7.1927 grond in de Leopoldstraat te Heide, die hij reeds op 14.9.1927 aan een onverdeeldheid met 8 andere joden doorverkocht. Zij verkregen op 29.11.1927 de bouwtoelating om er een synagoge te bouwen en een jaar later werd met de bouw gestart naar plannen van de Kalmthoutse architect J. Beirens. De officiële ingebruikname voor de eredienst volgde in 1929. Dat jaar kwam er in augustus ook in de Thillostraat, de allereerste “*Jesjiva*” (Hoger Seminarie voor Talmudische Wetenschappen) in België, “*Etz Chaim*” genaamd. De eerste steenlegging van een seminariegebouw tussen de Leopoldstraat en de spoorweg volgde in 1938 (bouwtoelating 1936). Door het uitbreken van de oorlog geraakte het gebouw nooit klaar. (L. Gorissen, *Heide, een joodse kolonie?*, in *De Polder*, 20.9.2002 p.12).

Problemen en verzet van de bevolking

M. Goossens bestudeerde het Kalmthoutse ontsluitingsproces van de rurale maatschappij, getoetst aan de evolutie van de activiteits- en bezitsstructuur, in haar onuitgegeven Licentiaatsverhandeling (KUL, 1984, p.238). Zij bemerkt dat de invloed van de spoorweg doorkruist werd door de verkoop van gemeentegronden. Heide wist zich dan ook vanaf de eeuwwisseling (1900) een toeristisch imago aan te meten en de Antwerpse bourgeoisie vond er naast de schilderachtige landschappen ook recreatie in de oude kleiputten als zwembassins. Het hotelwezen bloeide en velen vestigden er zich. Maar “*deze merkwaardige opbloei van Heide was echter van korte duur: na de eerste wereldoorlog verkwijnde het idyllische heidedorpje reeds, na de tweede behield men enkel de herinnering aan vergane glorie. Men zou in zekere zin kunnen spreken van een zelfvernietigend effect: het natuurschoon, dat uiteindelijk aan de basis lag van de opbloei, ging meer en meer verloren ten gevolge van de bouwwoede*”. Volgens getuigenis van de oudste, geboren en getogen bewoners van Heide, telde men voor de oorlog, tijdens het verlof en de weekends vaak meer dan duizend joden te Heide, wat toen uiteraard voor de nodige overlast zorgde. Bekend is de economische crisis en het daaruit volgende politieke klimaat tijdens het interbellum, waar uiteraard ook Heide niet aan ontsnapte.

Pamflettenoorlog:

Flugschrift Voorloopig Comiteit, Heide 1937, Archief: L.Gorissen

In Heide werd een “*voorloopig comiteit*” opgericht dat een gestencild vlugschrift verspreidde met de titel “*Oorlog ter verdediging onzer belangen*”. Het geeft volgende waarschuwing aan “*VILLABEWONERS!! Mits groote finantieele opofferingen hebben velen van U hier grond gekocht en een villa gebouwd. Weldra zult ge DOOR DE JODEN op de vlucht gedreven worden of uw eigendom met groot verlies moeten verkopen. NERINGDOENERS!! De crisis is achter de rug. De tijden verbeteren, doch, stijgen uwe inkomsten? Wat waren*

Vlugschrift Voorloepig Comiteit, Heide 1937, Archief: L.Gorissen

uwe ontvangsten in 1935-1936? Wat zijn ze nu in 1937? Uw niet joodsch klienteel vermindert DOOR DE JODEN. Uw Joodsch klienteel (?) waarmede sommige van U fortuin meenden mede te maken, vermindert, omdat Joodsche bakkers, melkboeren, groenten-verkoopters en winkeliers uit den grond oprijzen als paddestoelen. UITBATERS VAN HOTELS en PENSIOENHUIZEN Hoeveel kostgangers hebt ge op dit oogenblik? Vroeger plaats te kort ... NU PLAATS TE VEEL. Vroeger met een gevulde schuif naar boven Nu dagen zonder een roode duit! En dit ...

DOOR DE JODEN. Medeburgers, Overweeg dit alles voor het te laat is. Gedenk wat HEIDE, KALMTHOUT en KAPELLENBOSCH ... VROEGER was, wat het NU is, en wat het WORDEN ZAL indien ge voort gaat de Joodsche indringers vriendschappelijk te behandelen, zaken met hun te drijven of WOONGELEGENHEID te

verschaffen". "t Wordt een strijd om het bestaan, een strijd om leven of dood!!!!!!" (L.Gorissen, persoonlijk archief, vlugschrift). Het gaat van kwaad naar erger. Citeren wij Ephraim Schmidt: "Tijdens de zomer 1937 komen anti-joodse herrieschoppers uit Antwerpen naar Heide, waar ook

Vlugschrift Verweerkomiteit van middenstanders en neringdoeners, Heide 1937, Archief: L.Gorissen

rustzoekende Antwerpse Joden hun vakantie doorbrengen. Doodsbedreigingen worden bij en in de brievenbus gestopt. Ruiten van de synagoog en van door Joden bewoonde huizen worden vernield (11 juli). Er verschijnen opschriften met 'Weg met de Joden'. Een anti-joodse bijeenkomst volgt in het café 'Royal' met Remes als vedette. De V.E.V.A. (Verbond van Economisch Verweer, Antwerpen), joodse groepering, besluit tot een tegenoffensief: strooibiljetten, meetings, opschriften in de winkels: 'Iedereen is hier welkom'. De joodse gasten worden daarbij verzocht Heide niet te verlaten (E. Schmidt, *Geschiedenis van de Joden in Antwerpen*, Antwerpen, sd., p.130). We bezitten een strooibiljet van het "Verweerkomiteit van middenstanders en neringdoeners": "Welkom !!! Iedereen is welkom te Heide zonder onderscheid van Ras, Godsdienst (sic) of Nationaliteit. Weg met alle opstokers en onrustzaaiers die ons het brood uit den mond nemen met hunne onverantwoordelijke ophitsereien terwille van hunne persoonlijke belangen". Het gedrukt antwoord van "Het Comiteit" kwam snel: Het A.J.B. kent "U en uw trio" dat de strooibriefjes aanplakte en "Desnoods zouden zij hun ziel aan den duivel verkoopen indien hij hun persoonlijk belang maar dient en de gansche parochie van Heide indien afgrond zou sleuren". "Want evenals Judas aanvaardt ge 30 Zilverlingen van de Joden om uw medeburgers te verkoopen. Evenals Shyloc verkiest geen pond Christenvleesch om geen centiem Joodsche inkomsten te verliezen. Arme Enkelingen!! Wanneer ge strijdt, strijdt dan met open vizier en maak U kenbaar. Uw pro joodsch gestook is veel te laag van allooï opdat wij er onze werking zouden laten beïnvloeden". Op 18.7.1937 is er een nieuw vlugschrift van "Het komiteit" met als hoofding "ONZE HEIDE" (A.J.B.) Verhuring- en Propagandadienst voor Heide – Kalmthout – Cappellenbosch / Secretariaat: Café 'de Zwaan' Statiestraat, 66 – Heide – Tel.241". "Het daadwerkelijk comiteit van het A.J.B." had een verhuringsbureau opgericht om gratis te bemiddelen bij huurders en verhuurders. Zij vroegen enkel uitdrukkelijk "aan GEEN JODEN TE VERHUREN". Ook "Uitbaters van pensioenhuizen en hotels kunnen zich insgelijks tot 'Onze Heide' wenden, doch verbinden zich GEEN JODEN in pensioen te nemen noch

slaapgelegenheid te verschaffen". In een gedrukt vlugschrift (Heide, Julimaand 1937) nam "Geert PIJNENBURG, Letterkundige, Heide (Kalmthout)" (Turnhout 23.8.1896-Kapellen 1.7.1980, naturalist die in

Vlugschrift , Het Comiteit, Heide 18.7.1937, Archief: L.Gorissen

1930 het beruchte Melkhuisje bouwde te Heide, antifascist in 1936) in een lang epistel de verdediging op zich van de joden "doordat begonnen wordt met een verdrijving van mensen die voor velen wel goede klanten moeten geweest zijn mits er een veldtocht nodig is om hen er toe te brengen van die huurders af te zien". "Want indien tot heden aan Joden verhuurd werd zal het wel geweest zijn omdat er geen

andere huurders opdaagden en er aan de joden te verdienen viel? Rijke kristenen, nietwaar Burgemeester, die gaan naar Mariaburg". De zaken gaan in Heide slecht. Het is deels een gevolg van de vrij slechte zomers, maar het is dit, voor een lang niet geringer deel, ten gevolge een politiek die op het gemeentehuis te Kalmthout gevoerd wordt en glad verkeerd te noemen valt. Uwe vijanden, Hotelhouders en Neringdoeners van Heide, wonen niet rond de Synagoog, maar die zitten bij de Kerk te Kalmthout!".

Vlugschrift Pijnenburg, Juli 1937, Archief: L.Gorissen

"Voor het bouwen van een kerk zijn er ruime kredieten en toelagen beschikbaar gesteld geworden, maar niet alleen wordt er geen cent aangeboden om de zwemdokplannen zo ideaal mogelijk te verwezenlijken (sic), te (sic) toelaten tot bouwen wordt niet eens verleend!". Het antwoord kwam met liefst een

volle achterbladzijde van "Volksverwering, Propagandablad ter beveiliging van Ras en Bodem" (halfmaandelijks, jrg.1 nr.14, 5.9.1937, p.4). De ondertitels spreken voor zich zelf: Pijn in Heide! Het Pijnenburg-Hirschfeld schandaal, Pijnenburg als jodenknecht en Een vraagje aan Pijnenburg. De toon werd gezet met de aanvang van het tweede: "Herhaaldelijk hebben wij de schunnige vuilschriften van zekere Geert Pijnenburg waarvan onze stad overstromd is, gebrandmerkt en dezen cynieken volksbederver die hier te lande openlijk en clandestien de schandelijkste propaganda voert voor vruchtafdrijving, anticonceptioneele middelen en andere ongezonde praktijken als nudisme, voor de openbare meening aangeklaagd"

(L.Gorissen, persoonlijk archief, vlugschriften). De gemoederen bleven blijkbaar verhit. Op maandag 13.2.2000 overhandigde Sylvain Brachfeld op het Antwerpse stadhuis twee treintickets aan burgemeester Leona Detiège voor het Antwerps Joods Archief. Zij werden in februari 1938 in het station van Heide-Kalmthout verspreid. Het eerste vermeldt: "3de klas Reizigerstrein naar Jeruzalem; heen en nooit meer terug".

Op het tweede staat: "Deutsche Reichsbahn, 4de klas veetransport nach Berlin; Hitlerknechten worden met muziek afgehaald bij aankomst. Uur van vertrek: hoe rapper hoe liever" (Gazet van Antwerpen, 17.2.2000). (Bijdrage van Lieven Gorissen)

Met de burgemeester aan de kookpotten!

Met het oog op de erfgoed dag deed de gemeente Kalmthout een oproep naar zijn bevolking om oude recepten met een verhaal in te sturen. Uit een 40-tal selecteerde men ruim 20 recepten met een leuk verhaal. Zij werden gebundeld in een mooi lezenswaardig en zeker ook te gebruiken "Kalmthouts kookboekje vol herinneringen". Eén verhaal en recept is vandaag zeker niet uit te proberen, maar geeft een herinnering aan de oorlogsjaren, waarin men zich moest behelpen met wat voorhanden was: wilde kat samen met konijn! Vrijdag 26 april werd daaruit in het Strijboshof een menu gekookt

door drie auteurs: Burgemeester Lukas Jacobs kookte een peterseliesoep, zoals hij die bij zijn grootmoeder Jeanne Willemse leerde eten; Lea Van Looveren maakte een hutsepot zoals die bij de familie Pleysier werd gemaakt; en Monique Buyens, bakkersdochter van de bekende van Monida in Heide, maakte als dessert een zanddeegtaart met frambozen. Cederik Vanderostijne van het Strijboshof zorgde voor de logistieke steun. Samen werd het "Kalmthouts menu" ook opgegeten aan een mooi gedekte tafel. Tijdens de erfgoed dag zelf waren er drie workshops die op veel bijval konden rekenen en snel volzet waren. Opvallend was de belangstelling voor het fermenteren van groenten, workshop die herhaald moest worden. In de bibliotheek liep een tentoonstelling over kookboeken, recepten enz., die eveneens veel bijval kende. Het 50 bladzijden tellend "Kalmthouts kookboekje", vol goed gekozen afbeeldingen, menu's en leuke lezenswaardige verhalen, samengesteld door Marijke Schoeters, veroorzaakte een ware stormloop, zodat de eerste oplage van 700 exemplaren snel een tweede druk moest krijgen van eveneens 700 exemplaren. Exemplaren van het Kalmthouts kookboekje zijn nog te verkrijgen in de Dorpshuizen van Achterbroek en Nieuwmoer, in de ontmoetingscentra De Groten uitleg en Kruisbos en in de BIB, het boekje is gratis af te halen zolang de voorraad strekt!

(bijdrage van Lieven Gorissen)

Kom mee supporteren voor onze G-sporters!

Ook G-sporters willen aangemoedigd worden tijdens hun prestaties; het geeft hen moed, plezier en inzet om het verder te blijven doen. Op zondag 26 mei vanaf 13u heb je daar de gelegenheid voor. Wij verwachten van onze lezers dan ook dat ze eens even langskomen. Er staat heel wat op de agenda de komende zondag. In de eerste plaats is er het voetbaltornooi dat start om 13u. Er nemen zes ploegen deel: Heibos 1 en Heibos 2, Schelle 1 en Schelle 2, Zundert en Loenhout. Om 13u30 start de eerste wielerwedstrijd, een wedstrijd voor handbikers. De tweede wielerwedstrijd start om 15u, dit is een wegwedstrijd voor de G-sporters. Rond 14u start ook de rolstoelwandeling, met de hulp van begeleiders wordt er een wandeling gemaakt rondom het

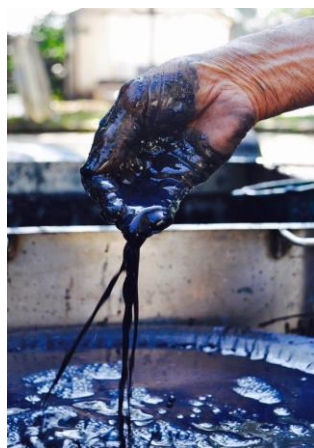
voetbalveld Heibos. Na de wandeling gaat ook boccia door in samenwerking met de Kade. Harmonie Bos en Hei zal samen met drumband de Doorzetters uit Deurne het geheel omlijsten. De toegang is gratis.

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: *Indigobereider (nr.18)*

Een indigobereider was een persoon die de indigoplanten in een kuip met warm water overgiet, vervolgens stapt en omroert. Het resultaat van dit werk wordt indigobeslag genoemd. Indigo is een belangrijk pigment met een uitgesproken blauwe kleur, die eveneens indigo genoemd wordt. Het natuurlijke pigment is

afkomstig uit verschillende soorten planten. Het natuurlijke indigo wordt vooral gewonnen uit wede (*Isatis tinctoria*) en *Polygonum tinctorum*. In de bladeren van deze plant zit de kleurstof Indigo. De tropische soorten zijn echter efficiëntere leveranciers van de kleurstof. Natuurlijke indigo was de enige bron van deze kleur tot +/-1890. Nederlanders en andere Europese landen begonnen zelfs indigoplantages aan te leggen. Frankrijk en Duitsland verboden echter geïmporteerde indigo rond het begin van de zestiende eeuw, om hun eigen wede-industrie te beschermen. Indigo is een uitdagende verf, omdat het niet oplosbaar is in water. Om het te kunnen oplossen, moet het een scheikundige verandering ondergaan. Als ondergedompelde kleding uit het verfbad wordt gehaald, combineert het indigo zich met zuurstof uit de lucht en krijgt het weer zijn

onoplosbare vorm. Het was een lastig proces voor de eerste Europese gebruikers van indigo vanaf de zestiende eeuw. Oorspronkelijk werd indigo opgelost in oudbakken urine. Het ureum in urine reduceert het onoplosbare indigo naar indigo wit of leukoindigo, een geelgroene oplossing. Synthetisch ureum kwam beschikbaar vanaf eind 1800. In 1865 begon de Duitse scheikundige Adolf von Baeyer met indigo te werken. Dit resulteerde in de synthese van indigo in 1880. Drie jaar later werd de chemische structuur bekendgemaakt. BASF ontwikkelde een commerciële productietechniek die vanaf 1897 in gebruik werd genomen. Rond 1913 was het natuurlijke indigo vrijwel geheel vervangen door synthetisch indigo.

(bijdrage van Paul Witters, volgende week in Heide Vertelt deel II – Zimmer koffies)

Uit de oude doos: herinneringen

Op de foto de Bevrijdingslei met op de hoek café Sandy ergens de jaren '50. Deze straat noemde vroeger de Planterijstraat, zij kreeg haar huidige naam na WO II toen een aantal straten van naam veranderden refererende naar de bevrijding. Zo noemde de Max Temmermanlaan voorheen Keienhoflaan en de Canadezenlaan, Zandstraat. We herkennen ook nog de huizen iets verder in de straat, ook deze staan er nu nog en zijn bewoond door de families De Sadelaer en Lion.

“Heide vertelt” is een digitaal krantje. Verschijnt wekelijks op zondagmorgen.

Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiestraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).

Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com

Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be

